

Conferentie: Duits als wetenschapstaal

Op donderdag 6 en vrijdag 7 februari 2014 vond op het Goethe-Institut Amsterdam de conferentie *Deutsch als Wissenschaftssprache* plaats, georganiseerd i.s.m. het Duitsland Instituut Amsterdam, CIERA, DAAD, het Auswärtige Amt en het Goethe-Institut Parijs. Er werd gesproken over het belang van de Duitse taal in de wetenschap en over middelen om het gebruik van de Duitse taal in de wetenschap te stimuleren – ook met betrekking tot buitenlandse studenten die ervaring opdoen in het hoger onderwijs in Duitsland.

Waar sommige sprekers de mening waren toegedaan dat het leren van de Duitse taal belangrijk is en blijft, benadrukten anderen juist in de eerste plaats het belang om in meer algemene zin kennis op te doen van de Duitse cultuur en maatschappij. Het leren van de taal is in dat geval niet een doel op zichzelf, maar een middel om een ander doel te bereiken. Deze indirecte manier om Duits te leren zou echter een effectievere vorm van taalverwerving kunnen zijn, vanwege de sterke externe motivatie.

Bijna alle sprekers waren het erover eens dat – zeker in bepaalde vakgebieden zoals Germanistiek en Wijsbegeerte – Duits een toonaangevende wetenschapstaal is en moet blijven. De vraag is alleen hoe dat, met de opkomst van Engels als universele onderwijs- en onderzoekstaal – verwezenlijkt kan worden. Daarover lopen de meningen uiteen.

Een belangrijk middel lijkt het koppelen van taalbeleid aan studentenmobiliteit. Zo biedt de Universiteit van Maastricht Engelstalige bachelor-opleidingen aan met een verplicht buitenlandsemester, waarbij een studie in Duitsland tot de opties behoort. Het idee daarachter is dat de studenten kennis opdoen van een ‘derde taal’ – naast de eigen taal en het Engels. Meertaligheid kan op deze manier actief worden bevorderd.

Het nadeel van taalcursussen is dat daar weinig plaats voor is naast de studie – studenten haken geregeld af vanwege de studielast. Daarom werd tijdens de conferentie het belang van nieuwe taalconcepten benadrukt waarbij taalonderwijs geïntegreerd wordt in het curriculum. Dergelijke initiatieven zouden volgens sommige sprekers meer aandacht moeten krijgen van onderwijsexperts en beleidsmakers in het hoger onderwijs.

Maatregelen als het aanbieden van gratis taalcursussen zijn geen garantie voor meer mobiliteit. Veel studenten gaan immers niet alleen in een ander land studeren om de taal te leren – de nieuwsgierigheid naar het land en de arbeidsmarktperspectieven spelen ook een grote rol. In de discussie werden daarom de mogelijkheden besproken van een cultuureducatieve en -promotionele benadering die, door de interesse voor het doelland te wekken, de mobiliteitsstroom op gang brengt. Kort gezegd: het gaat erom in te spelen op de natuurlijke “*Lust auf etwas anderes*”, zoals één van de sprekers het verwoordde.

Het lanceren van binationale en multinationale onderwijsprogramma’s (zogenaamde *joint programmes*), waaronder *joint* en *double degrees*, kan hierbij een belangrijke rol spelen. Verschillende vormen van gestructureerde uitwisseling kunnen tot meer taaldiversiteit leiden. Ook hiervoor moeten echter wel taalconcepten ontwikkeld worden, omdat bij veel van de huidige *Doppeldiplomprogramme* overwegend in één taal, meestal het Engels, lesgegeven wordt.

De conclusie luidde dat de bevordering van Duits als wetenschapstaal deel van een omvangrijker beleid ten opzichte van meertaligheid zou moeten zijn. Alleen op deze manier kan diversiteit worden behouden en de dialoog duurzaam worden gestimuleerd.

Verslag van Caroline Duits, Duitslanddesk (Duitsland Instituut Amsterdam)

Voor meer informatie over de Duitslanddesk en studeren in Duitsland zie:

www.studereninduitsland.nl